

Z A Ł A C Z N I K D O P I S M A

Nr 5144.39.2023

Z dnia 11.10.2023

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
W WARSZAWIE
Delegatura w Siedlcach
08-110 Siedlce, ul. Bema 4a
tel. 025/633-56-29, fax: 025/633-94-58

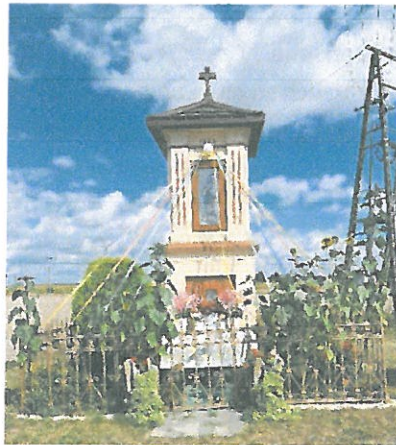
Z up. MAZOWIECKIEGO WOJEWÓDZKIEGO
KONSERWATORA ZABYTKÓW

Bożena Krassowska
Kierownik Delegatury w Siedlcach

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

DLA MUROWANEJ KAPLICZKI PRZYDROŻNEJ

W JUNIEWICZACH

Fot. 1 Kapliczka w Juniewiczach, stan przed konserwacją, widok ogólny, strona frontalna.

INFORMACJE WSTĘPNE

OBIEKT – Murowana kapliczka przydrożna w formie architektonicznej ogrodzona.

AUTOR- Nieznany

CZAS POWSTANIA- 1923 r.

OGÓLNE WYMIARY- wysokość 450 cm, szer śr. 170 cm

TECHNIKA WYKONANIA , MATERIAŁ- Struktura wykonana z cegły ceramicznej, tynku mineralnego, wtórnej dachówki, metalowych konstrukcji okien- pierwotnie (obecnie wtórnie okna drewniane), metalowe ogrodzenie.

MIEJSCE PRZECHOWYWANIA- Juniewiczze 08-206, gmina Huszlew

Wrzesień 2023

Opr. Konserwator Dziel Sztuki

mgr Zofia Kamińska

KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI

Zofia Kamińska

Artysta Plastyk

Nr dyplomu: 5949

Samy 27A, 08-504 Uteż

2. OPIS OBIEKTU.

Kapliczkę przydrożną wzniesiono w formie architektonicznej z podziałem na cokół, trzon i zwieńczenie. Dwie kondygnacje są oddzielone gzymsem profilowanym oraz górna kondygnacja zwieńczona jest gzymsem i zadaszona czterospadowym daszkiem i krzyżem na szczycie.

Trzon stanowią cztery filary kanelowane stanowiące podstawę dla zadaszenia. Tylne ściany są zamurowane, trzy boczne otwarte, przeszklone. Część cokołową stanowi wysoki postument z wyprofilowanymi prostokątnymi wnękami z trzech stron, a od strony frontalnej znajduje się mała wnęka przeszklona, w której umieszczono niewielkiej rozmiarów figurkę. Obecnie od frontu nisza zamknięta jest wtórnym oknem drewnianym, pierwotnie była zamknięta łukowo okienkiem oprawionym w metal z łukowymi szprosami w stylu neogotyckim.

Fot. 2 Kapliczka w Juniewiczach, oryginalne okienko wykonane z metalowych profili pierwotnie umieszczone w niszy części cokołowej.

Górna kondygnacja jest z trzech stron przeszklona i stanowi pomiędzy dwoma filarami od frontu przestrzeń zadaszoną, w której umieszczono figurę Chrystusa. Przeszklenia pierwotnie zamknięte było łukowo, a szyby oprawione były w metalowe ramy, obecnie zamontowano tam prostokątne drewniane okna.

Fot. 3 Górna część kapliczki, widoczne wtórnie zamontowane drewniane okna prostokątne.

Całość nakryta jest czterospadowym daszkiem na szczycie którego znajduje się krzyż. Krzyż który znajduje się tam obecnie jest wykonany z cementu, wydaje się wtórny ale na obecnym etapie nie można tego potwierdzić. Daszek współcześnie wykonano z blachodachówki z gąsiorami oraz z drewnianą podbitką od spodu. Jest to nakrycie całokowicie wtórne i trudno jest ocenić jakie było pierwotnie. Brak przekazów źródłowych oraz śladów poprzedniego nakrycia. W tylnej ścianie górnej kondygnacji wykonano otwór wentylacyjny.

Całe założenie otoczone jest płotkiem żeliwnym, modułowym, ozdobnym. Od strony frontalnej są drzwiczki z zamkiem. W narożach na górnej części filaru znajdował się cztero płatkowy metalowy kwiat, który zachował się po prawej stronie wejściowych drzwiczek.

Fot 4. Kapliczka w Juniewiczach, fragment metalowego ogrodzenia, zachowany element ozdobny.

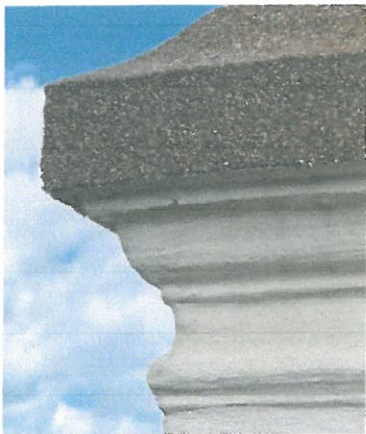

Fot. 5 kapliczka w Juniewiczach, fragment ogrodzenia żeliwnego.

3. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Zasadniczym problemem w przypadku tego obiektu są przekształcenia estetyczne. Zmiany związane z formą przeszklenia, strukturą tynków zewnętrznych, kolorystyką, formą doboru materiałów do zadania i kolorystyką ogrodzenia.

Obiekt zatracił zupełnie swój pierwotny walor, a stan techniczny oryginalnych tynków jest nieczytelny pod warstwą nowych cementowo-wapiennych tynków i żywicznych warstw strukturalnych.

fot 6, Gzyms pomiędzy kondygnacjami, pokryty wtórnie żywiczną masą

Fot.7 Fragment górnej części trzonu, widoczne spękania gzymsu.

Profilowanie gzymsów jest zatarte grubą warstwą szlicht i wieloma warstwami farby. Nielicznie w górnej części pojawiły się już spękania strukturalne tynków, które będą niebawem przyczyną odspojień i zniszczeń

. Gruba szczelna warstwa żywicznego tynku strukturalnego na powierzchni cokołu i górnej części gzymsu środkowego, stanowi nieprzepuszczalną barierę do odparowywania wody co w konsekwencji stanowić będzie przyczynę odspajania się tynków mineralnych na granicy styku tych dwóch warstw. Kapliczka była wielokrotnie przemalowywana i trudno jest na tym etapie stwierdzić jak pierwotnie wyglądała jej kolorystyka.

Obraz zniszczeń tynków oryginalnych obiektu, ostatecznie zostanie zweryfikowany po usunięciu wtórnych warstw, zarówno tynków jak i powłok malarskich.

Ogrodzenie składające się z modułowych żeliwnych przęseł posadowiono dookoła kapliczki na planie kwadratu. Obecnie ogrodzenie wykazuje symptomy zapadania się w gruncie i nie trzyma poziomu na wszystkich bokach. Prawdopodobnie przyczyną tego stanu może być niewłaściwie wykonane fundament ogrodzenia lub wykonany zostały tylko częściowo i niewłaściwie. Powierzchnia metalu pokryta jest grubą warstwą farb olejnych. Zniszczeniu uległy ozdobne elementy na narożach ogrodzenia i po lewej stronie furtki. Dekorację tę stanowiły czteropłatkowe kwiaty wycięte z blachy metalowej. Zamek uległ niemalże całkowitemu zniszczeniu w wyniku korozji i nie spełnia swojej funkcji.

4. WNIOISKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Zastosowanie wtórnych współczesnych materiałów i zmiana formy okien odebrała obiektowi jego pierwotne walory estetyczne i całkowicie zniekształciła jego wygląd zewnętrzny odbiegający w sposób zasadniczy od oryginału. Zakłada się przywrócenie pierwotnej estetyki obiektu zarówno w partii okien, jak i zastosowania właściwych, mineralnych wypraw tynkarskich i ich kolorystyki.

Skuteczna ochrona obiektów zabytkowych w ekspozycji zewnętrznej powinna opierać się na profesjonalnej profilaktyce, która skutecznie spowalniałaby naturalne procesy erozyjne spowodowane oddziaływaniem środowiska. Działania prewencyjne najlepiej chronią obiekt i pozwalają zachować go w dobrostanie przez wiele lat i w konsekwencji uniknąć kosztownych interwencji konserwatorskich, które nie są obojętne dla substancji zabytkowej.

5. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH.

Z uwagi na rangę obiektu i miejsce ekspozycji zaleca się przeprowadzenie pełnej konserwacji zmierzającej do powstrzymania procesów niszczących i przywrócenia pierwotnych walorów estetycznych wraz zabezpieczeniem struktury tynków przed ponownym działaniem czynników atmosferycznych i biologicznych.

Prace przy obiekcie z natury rzeczy muszą być prowadzone *in situ* w dobrych warunkach pogodowych po wykonaniu kwerendy historycznej o ostatecznym ustaleniu materiałów pierwotnie użytych i kolorystyki, która zostanie ustalona w trakcie prac po usunięciu wtórnych warstw.

PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE.

1. Dokumentacja stanu zachowania obiektu.
2. Demontaż ogrodzenia.
3. Demontaż okien i zabezpieczenie figur znajdujących się w niszach.
4. Skucie tynków żywicznych i wtórnych mineralnych z powierzchni kapliczki.
5. Wstępna dezynfekcja obiektu preparatem biobójczym (preparaty biobójcze w roztworach wodnych lub alkoholowych, nieselektywne, np. Lichenicida).
10. Po odsłonięciu oryginalnych tynków wykonanie wzmocnienia ich poprzez zastosowanie impregnacji preparatami hydrofilnymi na bazie estrów kwasu ortokrzemowego. Metoda aplikacji powinna być dobrana z uwzględnieniem stanu degradacji tynków. Zaleca się przyspieszenie procesu hydrolizy poprzez dodanie do preparatu roztworu alkoholu etylowego w odpowiednim stężeniu i proporcji. Obiekt w celu właściwego przebiegu procesów powinien zostać zabezpieczony z zachowaniem mikroklimatu o odpowiedniej wilgotności. Dopuszcza się zastosowanie gotowych preparatów firmy Keim, Remmers.
11. Wykonanie rekonstrukcji łuku w górnej kondygnacji pomiędzy filarami w celu oprawienia w nim okien zgodnie z kształtem pierwotnych zachowanych profili. Wykonanie nowych okien zgodnie z kształtem oryginalnych z zastosowaniem metalowych ramiaków. Zabezpieczenie powierzchni metalowych części -antykorozyjne w kolorze zgodnym z oryginałem.
12. Wykonanie tynków z zapraw mineralnych -wapiennych z dodatkiem białego cementu lub z gotowych szlachetnych zapraw mineralnych o niskiej zawartości cementów (Keim, Remmers). Wykonanie wypraw zgodnie z pierwotną powierzchnią i właściwe wyprofilowanie grzysów. Oczyszczenie krzyża w zwieńczeniu lub wymiana na ozdobny metalowy.
13. Pielęgnowanie tynków minimum 2 tygodnie w celu dostatecznego wiązania zaprawy.
14. Wykonanie kolorystyki zgodnie z pierwotną z zastosowaniem farb krzemianowych przeznaczonych do ekspozycji zewnętrznej.
15. Po zakończonych zabiegach należy przeprowadzić impregnację hydrofobizującą impregnatami opartymi o silany i siloksany.
16. Oczyszczenie metodami chemicznymi żeliwnego ogrodzenia oraz zachowanego małego okna z niszy dolnej kondygnacji.
17. Montaż nowego zamka furtki ogrodzenia.
18. rekonstrukcja ozdobnych kwiatów (5 szt) z metalowej blachy zgodnie z wzorem oryginału.

19. Zabezpieczenie antykorozyjne powierzchni metalowego ogrodzenia i metalowego okienka malowaniem metodą proszkową. (kolorystyka zgodna z pierwotną). Nowe przeszklenie okna.

10. Wykonanie prac związanych z właściwym posadowieniem ogrodzenia. Wypoziomowanie i wzmocnienie fundamentu ogrodzenia.

19.Montaż ogrodzenia.

KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI

Zofia Kamińska

Artysta Plastyk

Nr dyplomu: 5349

Białny 21A, 08-504 Ujęź

Opr. Konserwator Dzieł Sztuki

mgr Zofia Kamińska

10 września 2023

